

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารมีความสำคัญอย่างมาก ถือเป็นสื่อกลางในการที่จะเชื่อมโยงไปยังการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การสื่อสารยังเป็นตัวชี้วัดถึงความเจริญทางด้านสังคม และสิทธิเสรีภาพของพลเมือง ดังจะเห็นว่าประเทศใดที่ถูกปิดกั้นข่าวสารประเทศนั้นจะไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่เปิดเผย และเป็นกลาง ย่อมทำให้ผู้ได้รับข่าวสาร มีข้อมูลเพียงพอที่จะตัดสินใจรับกับสถานการณ์นั้น ๆ ได้ ปัจจุบันแม้ว่าจะมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก การไหลของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั่วโลก สามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามก็มีประชาชนบางส่วนที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้น ด้วยปัจจัยหลาย ๆ ประการ เช่น การเทคโนโลยีในการรับข่าวสาร การขาดความสนใจที่จะรับรู้ข่าวสาร การถูกปิดกั้นข้อมูลจากผู้ส่งสาร และปัจจัยของผู้รับสาร เป็นต้น

การสื่อสารทางการเมืองเป็นการสื่อสารประเภทหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นดัชนีชี้วัดถึงระดับการพัฒนาทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยในการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบสองทาง ระหว่างผู้ปกครองหรือรัฐบาลกับประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือแสดงถึงเจตนารมณ์ ความต้องการ ทศนคติหรือสิ่งที่ต้องการสื่อออกมาตามวัตถุประสงค์แตกต่างกันไปในทางการเมืองเพื่อให้การเมืองพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ ดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองยิ่งเปิดเผยมากเท่าใด ยิ่งแสดงให้เห็นว่ามีความตระหนักในเรื่องสิทธิเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนมาก

จากเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญครั้งล่าสุด คือ เหตุการณ์รัฐประหาร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายอย่าง รวมถึงเหตุการณ์สำคัญที่มีผลต่อประชาชนและระบบการเมืองของประเทศไทยในหลายทาง เช่น การยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 และใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวเพื่อรอการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 เพื่อให้ประชาชนลงประชามติ การตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ

หรือ คตส. การที่ตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคไทยรักไทย รวมถึงการตัดสิทธิทางการเมืองของหัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค เป็นต้น โดยภายหลังการรัฐประหาร มีการรายงานข่าวสารจำนวนมาก ทั้งจากฝ่ายรัฐบาลใหม่และกลุ่มบุคคลที่ถูกยึดอำนาจ กลุ่มที่ต่อต้านการรับประหาร หรือกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งข่าวสารที่ประชาชนได้รับถือเป็น องค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะมีผลต่อทิศทางของระบบการเมืองไทยในอนาคต การรับรู้ข่าวสารในด้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ภายหลังเหตุการณ์รัฐประหารในครั้งนี้ไม่เพียงแต่เฉพาะสื่อของรัฐเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสื่อของเอกชน ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ช่องทางการสื่อสาร ยังพบได้จากคนใกล้ชิด เจ้าหน้าที่รัฐ ตัวแทนชุมชน นักการเมือง หัวคะแนนในพื้นที่ เป็นต้น จากที่กล่าวมา แม้ว่าช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจะมีหลายช่องทาง แต่ก็มิได้หมายความว่าประชาชนทุกคนจะได้รับรู้ข่าวสารทั้งหมดอย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการรับรู้ข่าวสารในด้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ภายหลังเหตุการณ์รัฐประหาร เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ดังกล่าว จึงมีผลโดยตรงกับประชาชนที่จะทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารประเทศที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนทุกคนในสังคมไทย

จากที่กล่าวมา จึงเป็นเหตุให้การศึกษาครั้งนี้มีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาถึงการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองระหว่างประชาชนในอำเภอแม่แตง กับประชาชนในอำเภอสันกำแพง โดยได้อาศัยช่องทางสื่อสารใด ในการรับทราบเหตุการณ์ดังกล่าว พร้อมกับเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านการรับรู้ข่าวสารและช่องทางว่าแตกต่างกันอย่างไร อำเภอแม่แตง เป็นอำเภอซึ่งห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 60 กิโลเมตร ชุมชนส่วนใหญ่เป็นชุมชนชนบท ซึ่งปะปนจากประชาชนหลายเชื้อเผ่าพันธุ์ มีทั้งชุมชนพื้นราบ ชุมชนบนพื้นที่สูง และมีสภาพภูมิประเทศ เป็นพื้นราบส่วนน้อย ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่า สูงลาดเอียง อาชีพหลักของประชาชน เป็นอาชีพเกษตรกรรม มีประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่ยึดถือแบบดั้งเดิม แต่อำเภอสันกำแพง ซึ่งห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 20 กิโลเมตร ชุมชนส่วนใหญ่เป็นชุมชนเมือง ประชาชนเป็นพื้นราบ มีสภาพภูมิประเทศ เป็นพื้นราบ อาชีพหลักของประชาชน มีอาชีพรับจ้าง มีการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง ซึ่งส่วนมากเข้ามาทำงานในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ และอำเภอใกล้เคียง การเดินทางสัญจรไปมาสะดวก มีความเจริญของชุมชนค่อนข้างสูง ประกอบกับ เป็นพื้นที่บ้านเกิดของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ที่ถูกคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ยึดอำนาจ จากเหตุการณ์ 19 กันยายน 2549 ด้วยเหตุนี้

จึงทำให้ประชาชนระหว่างอำเภอแม่แตง กับ อำเภอสันกำแพง มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ทั้งการประกอบอาชีพ การศึกษา หรือความสนใจทางการเมือง จึงเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า ประชาชนระหว่างอำเภอแม่แตง กับอำเภอสันกำแพง มีการรับรู้ข่าวสารการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หลังเหตุการณ์ รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 มากน้อยเพียงใด ทั้งในเรื่องของลำดับเหตุการณ์ เจตนารมณ์ของการรัฐประหาร และการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ระหว่างประชาชนในอำเภอแม่แตง กับประชาชนในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาช่องทางการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ระหว่างประชาชนในอำเภอแม่แตง กับประชาชนในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1.2.3 เพื่อศึกษาความแตกต่างในการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ระหว่างประชาชนในอำเภอแม่แตง กับประชาชนในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในอำเภอแม่แตง และอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1.4 สมมติฐานของการศึกษา

ประชาชนในอำเภอแม่แตง และประชาชนในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลังเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ในระดับน้อย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบโอกาสและอุปสรรคในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในอำเภอแม่แตง และประชาชนในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1.5.2 สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและยกระดับช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของพื้นที่ชนบทห่างไกลต่อไป

1.6 นิยามศัพท์ทั่วไป

ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง ข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การได้รับฟัง การได้รับชม การได้รับแจ้ง การได้รับการบอกกล่าว การได้อ่าน การได้เห็นเกี่ยวกับข่าวสารทางการเมือง

ช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง สื่อต่าง ๆ ที่เป็นช่องทางนำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองไปสู่ประชาชนในอำเภอแม่แตง และประชาชนในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ พนักงานส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 หมายถึง การรัฐประหาร โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ที่นำกำลังทหารเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549